

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en fjärde tilläggsbudget för 2021

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en fjärde tilläggsbudget för 2021 (RP 209/2021 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinhåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2021 minskar anslagen med cirka 249 miljarder euro och ökar de ordinarie inkomsterna med cirka 1,9 miljarder euro.

Ekonomi har återhämtat sig snabbt från covid-19-pandemin sedan våren innevarande år. Den ekonomiska aktiviteten har utvecklats positivare än tidigare, vilket syns i statens skatteinkomster. Den mest betydande förändringen gäller en höjning av inflödet av skatt på förvärvs- och kapitalinkomster med cirka 1,2 miljarder euro. Även intäktskalkylen för mervärdesskatten (536 miljoner euro), samfundsskatten (123 miljoner euro) och överlåtelseskatten (105 miljoner euro) har höjts. Intäktskalkylerna för bilskatten (-261 miljoner euro), tobaksaccis (-106 miljoner euro) samt arvs- och gåvoskatten (-90 miljoner euro) har däremot sänkts.

Dessutom föreslås det att kalkylen över inkomster av blandad natur höjs med cirka 413 miljoner euro, vilket framför allt grundar sig på inkomsterna från faciliteten för återhämtning och resiliens (271 miljoner euro) samt de inkomster från auktionering av utsläppsrätter (148 miljoner euro) som höjts till följd av höjningen av priset på utsläppsrätter.

De största anslagsökningarna föranleds av genomförandet av den femte ansökningsomgången för temporärt kostnadsstöd till företag (100 miljoner euro) och av täckandet av höjningen av anskaffningspriset för två utsjöbevakningsfartyg till Gränsbevakningsväsendet (65 miljoner euro).

Utskottet välkomnar att propositionen också innehåller ett tilläggsanslag för att kompensera för att avkastningen av Veikkaus Ab:s penningspelsverksamhet minskar (40 miljoner euro) och för att stärka polisens verksamhet (32,4 miljoner euro). Tilläggsanslag föreslås också för stöd till last-

Betänkande FiUB 21/2021 rd **Yhteenveto**

och passagerarfartygsrederiernas trafik (23,2 miljoner euro), tryggnad av landskapens flygförbindelser (13,8 miljoner euro) samt donationer av coronavaccin (12,6 miljoner euro). Också fullmakterna för tidigare beslutade trafikprojekt preciseras (ca 36 miljoner euro).

Det förbättrade ekonomiska läget och sysselsättningsläget samt det minskade antalet covidtest minskar anslagsbehovet särskilt inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Bland annat de statsandelar som hänför sig till grundskyddet för arbetslöshetsförmåner minskar med 188 miljoner euro och de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen med 40 miljoner euro. Även utgifterna för familjeförmåner (-14 miljoner euro) och grundläggande utkomststöd (-30 miljoner euro) beräknas minska.

Den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2021 minskar statens behov av nettoupplåning med omkring 2,2 miljarder euro. I poster inom skuldhanteringen antecknas dessutom som tillägg 534 miljoner euro, eftersom den låga räntenivån har orsakat emissionsvinster 2021 i samband med att lånen emitterats. Nettoupplåningen till nominellt värde minskar således med 2,7 miljarder euro, varvid statens nettoupplåning uppgår till 11,7 miljarder euro 2021.

Statsskuden beräknas uppgå till cirka 136 miljarder euro vid utgången av 2021, vilket är cirka 55 procent av bruttonationalprodukten.

SAMMANFATTNING

Enligt propositionen minskar anslagen med 248 638 000 euro, ökas inkomsterna (utan nettoupplåning och skuldhantering) med 1 923 540 000 euro och minskar nettoupplåningen och skuldhanteringen med 2 172 178 000 euro.

Efter de föreslagna ändringarna är de budgeterade inkomstposterna och anslagen för i år med beaktande av den ordinarie budgeten och den första, andra, tredje och fjärde tilläggsbudgeten 67 838 889 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2021 i proposition RP 209/2021 rd utan ändringar.

Riksdagen beslutar att den fjärde tilläggsbudgeten för 2021 tillämpas från och med den 7 december 2021.

Helsingfors 26.11.2021

I den avgörande behandlingen deltog

Betänkande FiUB 21/2021 rd

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Tarja Filatov sd
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Sami Savio saf
medlem Iiris Suomela gröna
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sari Essayah kd
ersättare Petri Honkonen cent
ersättare Toimi Kankaanniemi saf
ersättare Merja Kyllönen vänst
ersättare Riitta Mäkinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila
forskare Tanja Nurmi.

Betänkande FiUB 21/2021 rd
Reservation 1 saf

RESERVATION 1 saf

Allmän motivering

Regeringens fjärde tilläggsbudget för 2021 är närmast teknisk och innehåller endast några nödvändiga momentändringar, av vilka de flesta i sig är värda understöd.

Vi fäster uppmärksamhet vid budgetens inkomstsida. Inkomsterna från utsläppshandeln bokförs som inkomster av blandad natur, och eftersom priset på utsläppsrätter har stigit betydligt, intäktsförs i år omkring 460 miljoner euro från utsläppsrätterna till staten. Den ordinarie budgeten ökar med 148 miljoner euro i denna tilläggsbudget.

Det kan förväntas att priserna på utsläppsrätter kommer att stiga ytterligare i framtiden. Enligt vår åsikt bör inkomsterna från utsläppshandeln även i fortsättningen omfattas av den nationella budgetramen. Det förslag om att utvidga utsläppshandeln och överföra den till EU:s egna medel som lagts fram som en del av kommissionens klimatpaket Fit for 55 bör förhindras.

Det stigande marknadspriset på el syns också i denna tilläggsbudget i fråga om flera moment. Priset på el och mobilitet för vanliga medborgare har stigit oroväckande under den senaste tiden. Tyvärr är regeringens åtgärder för att sänka priserna på el och transporter bristfälliga.

Det tillägg som gjorts till skogsskyddsprogrammet Metso ser vi som en god och rätt riktad nationell åtgärd för att stärka det skydd av skogar med biologisk mångfald som skogsägarna själva genomför som sin egen åtgärd. Vi ser att taxonomin på EU-nivå är skadlig för Finlands del. Vi klarar nog av att skydda våra mest värdefulla och mångsidiga skogar själva, utan EU-reglering.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen även i fortsättningen har den nationella beslutanderätten i fråga om inkomsterna från utsläppshandeln och motsätter sig en utvidgning av utsläppshandeln till bland annat transporter och uppvärmning.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för medborgarnas köpkraft med det centrala målet att dämpa prisnivån på bränsle och el. Samtidigt måste vi sörja för vårt lands konkurrenskraft och för skogsägarnas egendomsskydd genom att motsätta oss taxonomin och överdimensionerade klimatåtgärder.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande FiUB 21/2021 rd
Reservation 1 saf

att riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2021 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna två uttalandena.

Helsingfors 26.11.2021

Ville Vähämäki saf
Jari Koskela saf
Sami Savio saf
Toimi Kankaanniemi saf

Betänkande FiUB 21/2021 rd
Reservation 2 kd

RESERVATION 2 kd

Allmän motivering

Utan en hållbar ekonomi skulle vi inte ha världens bästa skola, fungerande hälso- och sjukvård eller bra kollektivtrafik. Utan människor och företag som arbetar, skapar nytt, tar språnget ut i det okända eller siktar mot stjärnorna har vi ingen asfalt på vägarna och inga bokbussar eller kultur-evenemang. Ekvationen är egentligen enkel: när människor har färdkost för ett gott liv slår hjärtat, ekonomin är i gott skick och det uppstår arbete och arbetstillfällen. Det finns möjligheter att dela med sig av det som behövs för att upprätthålla servicen och sörja för säkerheten, trivseln, miljön och hobbymöjligheterna.

Vi är oroadе över välfärdstjänsternas framtid. Om utgifterna inte rangordnas, väljer vi en ändlös skuldsättning. Det är precis så regeringen har agerat och det syns i regeringens fjärde tilläggsbudgetproposition. Man har lagt sig platt inför minsta besparingar, och man klarar inte av att prioritera för att säkerställa finansieringen av det mest grundläggande. Svaret på varje fråga som kommer fram har varit en extra skuld på skattebetalarnas bekostnad. Situationen kan inte förklaras ens med coronan. Enligt en färsk bedömning av IMF kommer de offentliga finanserna att försämrats permanent på grund av regeringens agerande. Orsaken är de permanenta utgiftsökningar som genomfördes redan i början av valperioden, den misslyckade strukturpolitiken och otillräckliga sysselsättningsreformer för att stärka de offentliga finanserna. Så här kan det inte fortsätta.

Skuldkvoten inom de offentliga finanserna, alltså förhållandet mellan den konsoliderade nettoskulden och bruttonationalprodukten, ökar enligt en prognos från finansministeriet under hela prognosperioden fram till utgången av 2040-talet. Skuldkvoten överstiger 100 procent redan i början av 2040-talet och hållbarhetsgapet ligger kvar på tio miljarder euro. Det vi behöver är fundamentala reformer som sätter fart på den ekonomiska tillväxten för att välfärden och offentliga tjänster ska kunna finnas kvar på åtminstone nuvarande nivå.

Regeringen har redan i början av valperioden ökat de permanenta utgifterna i de offentliga finanserna med ungefär 1,4 miljarder, men har trots sina löften låtit bli att införa sysselsättningsförbättrande reformer. Detta ledde till att det strukturella underskottet ökade ytterligare. Också propositionen om den nya social- och hälsovårdsförvaltningen försämrar de offentliga finanserna på kort och medellång sikt med många miljarder och fördjupar hållbarhetsgapet på lång sikt. Den största svagheten i tilläggsbudgeten är således att reformerna för att dämpa skuldsättningen inom de offentliga finanserna låter vänta på sig. Enligt färdplanen för hållbarhet i de offentliga finanserna och planen för de offentliga finanserna har regeringen inte ens som ambition att minska den finansiella ohållbarheten. I stället är regeringen på väg att bryta utgiftsramen för valperioden med 1,4 miljarder euro 2022—2023.

Regeringens fjärde tilläggsbudgetproposition sänker uppskattningen av skuldtagningen med 2,2 miljarder euro. De flesta av tilläggen har samband med coronaläget eller är av ringa omfattning. Finland har klarat sig bättre än de värsta scenarierna ur den ekonomiska svackan till följd av coronakrisen. Enligt en färsk bedömning av Etna berodde den måttliga minskningen av bruttonationalprodukten i stor utsträckning på vår näringsstruktur, som inte påverkades av coronaepide-

Betänkande FiUB 21/2021 rd

Reservation 2 kd

min. Till exempel servicebranscherna och turismen representerar en relativt liten del av vår samhällsekonomi. Enligt finansministeriet hotar tillväxten att sjunka till en låg nivå, som endast med svårighet överstiger en procentenhet redan under de närmaste åren. Finland behöver åtgärder för att påskynda tillväxten.

Finansiering på en nivå som garanterar ett tillräckligt antal poliser kräver åtgärder i framtiden

Regeringen beslutade ursprungligen att sänka nivån på polisens finansiering. I Finland är antalet poliser betydligt mindre än i de viktigaste jämförelseländerna. I hela landet ska människan kunna lita på att hjälpen kommer när det finns behov av det. Partierna har i stor utsträckning förbundit sig att höja antalet poliser till 8 000. Regeringens avgörande skulle ha inneburit att man inte hade hållit fast vid målsättningen. Regeringen var på väg att driva igenom sitt beslut, men först hotet om interpellation fick den att meddela att finansieringen tryggas nästa år. Vi tackar regeringen för denna kursändring, men vi noterar att nivån på finansieringen kommer att avgöras på nytt 2023. Behövliga anslag utökas också i den övriga rättsvårdskedjan.

En hållbar lösning på den minskade finansieringen till Veikkaus måste finnas

Det är oundvikligt att de medel som intäktsförs till statsbudgeten via Veikkaus kommer att minska i framtiden. Coronaepidemin har påverkat penningflödet. Dessa inkomster har riktats till såväl idrott och kultur som ungdomsväsendet. Minskningen av penningspelen innebär att spelproblemen minskar, vilket är önskvärt, men finansieringen av organisationer och andra aktörer är ännu olöst i framtiden. Under tiden efter pandemin har dessa aktörers arbete varit värdefullt och de förtjänar ett svar från regeringen.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram en trovärdig plan för att påskynda den ekonomiska tillväxten och att den innehåller konkreta metoder för att höja sysselsättningen, förbättra förutsättningarna för näringsverksamhet, öka produktiviteten och effektivisera arbetsmarknaden.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen förbinder sig att vidta åtgärder för att täppa till hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna före utgången av årtiondet och att börja verkställa dem redan under den pågående valperioden.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en trovärdig plan för att prioritera utgifterna så att polisens anslag kan tryggas för att höja antalet poliser till 8 000.

Reservationens förslag till uttalande 4

Betänkande FiUB 21/2021 rd
Reservation 2 kd

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram propositioner genom vilka man enligt finansministeriets uppskattning uppnår det sysselsättningsmål på 80 000 sysselsatta som regeringen har ställt upp, så att de offentliga finanserna stärks med 2 000 miljoner euro. Det utlovades att de permanenta utgiftsökningarna i regeringsprogrammet skulle täckas genom stärkt sysselsättning.

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram en proposition om gradering av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa så att förmånsnivån är högre i början av arbetslöshetsperioden och sjunker jämnt enligt arbetslöshetens längd.

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen lägger fram propositioner för att avveckla marginaleffekterna inom förmånssystemet.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen överlämnar en proposition i syfte att möjliggöra rättvisa lokala avtal i alla företag.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en proposition om att införa en terapigaranti.

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en trovärdig plan för att öka antalet utbildningar och tjänster för räddningsmän så att antalet räddningsmän ökar med minst 1 000.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en fjärde tilläggsbudget för 2021 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna nio uttalandena.

Helsingfors 26.11.2021

Sari Essayah kd